

Kraj slnka

CESTOVATELSKÝ MAGAZÍN PRE REGIÓN TEKOV A OKOLIE

2023

V KRAJI MORUŠE ČIERNEJ

Rozčesnuté stromy v Pukanci

PULZ ŽIVOTA NA BIOFARME

Víno, vlna a regionálne špeciality

MAJSTER 12 REMESIEL

V dielni Mateja Nagya

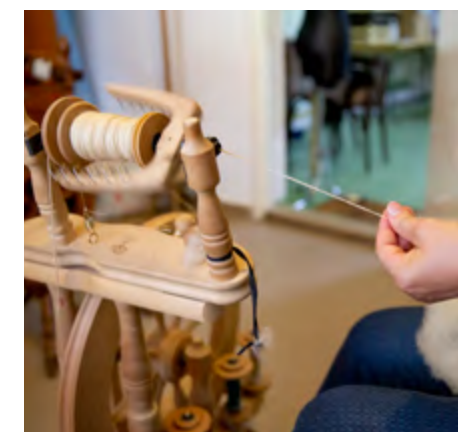
MAPA REGIÓNU
VO VNÚTRI

Objavte s nami krásy slovenskej prírody

Obsah

- 02 Príhovor
- 04 Termáne kúpalisko Podhájska
- 08 V Kraji Moruše čiernej
- 10 Punc a originalita Gazdovských trhov
- 12 Mapa regiónu Tekov
- 15 Santovská kyselka pretrvala storočia
- 18 Pulz života na biofarme
- 21 REGIONCARD
- 22 Majster dvanástich remesiel
- 24 Keď sa v krojoch snúbia farby neba, zeme a vína ...

Príhovor

Denis Marosý

výkonný riaditeľ OOCR Tekov

Región Tekov

Vážení priatelia a všetci nadšenci objavovania neobjavených miest v našej malej ale o to zaujímavejšej krajine.

Dnes, možno viac ako kedykoľvek predtým, máme potrebu hľadať miesta, kde sa dokážeme uvoľniť, na chvíľku zastaviť a nadýchnuť čerstvého a čistého vzduchu, zažiť pocit ticha. Táto potreba utiecť a spomaliť prirodzene vychádza z potreby vymaniť sa zo stereotypu nášho životného štýlu, v ktorom sa musíme s našimi rodinami obracať tak, aby sme nezabúdali na naše zdravie, blaho a vôbec bytie. Niektorí viac, poniektorí menej, ale predsa sa zamýšľame ako náš voľný čas, čas na dovolenku, využiť na dobitie našej životnej energie.

Vybrať si správne miesto a zažiť čo ponúka, nie je niekedy jednoduché. Ale my sme sa vám pokúsili zoskupiť aspoň časť tých možností kde a ako sa zoznámiť s regiónom Tekov a zažiť z neho čo najviac. Výsledkom čoho by mal byť príjemný pocit z novoobjaveného a ochutnaného zážitku. Prijmite preto moje pozvanie, objavovať ešte neobjavené a pri tom sa nenaháňať z miesta na miesto, ale naopak, užiť si čas strávený u nás tak trochu pomalšie, neunáhľene. V kraji, kde sa zaručene dobijete energiou na prežitie vašich rýchlejších dní po návrate od nás.

FESTIVAL MORUŠE ČIERNEJ

1. 9. 2023

Viac informácií

Navštívte Festival moruše čiernej, viac informácií nájdete po prečítaní kódu:

Bátovce

Pukanec

Devičany

Bohunice

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

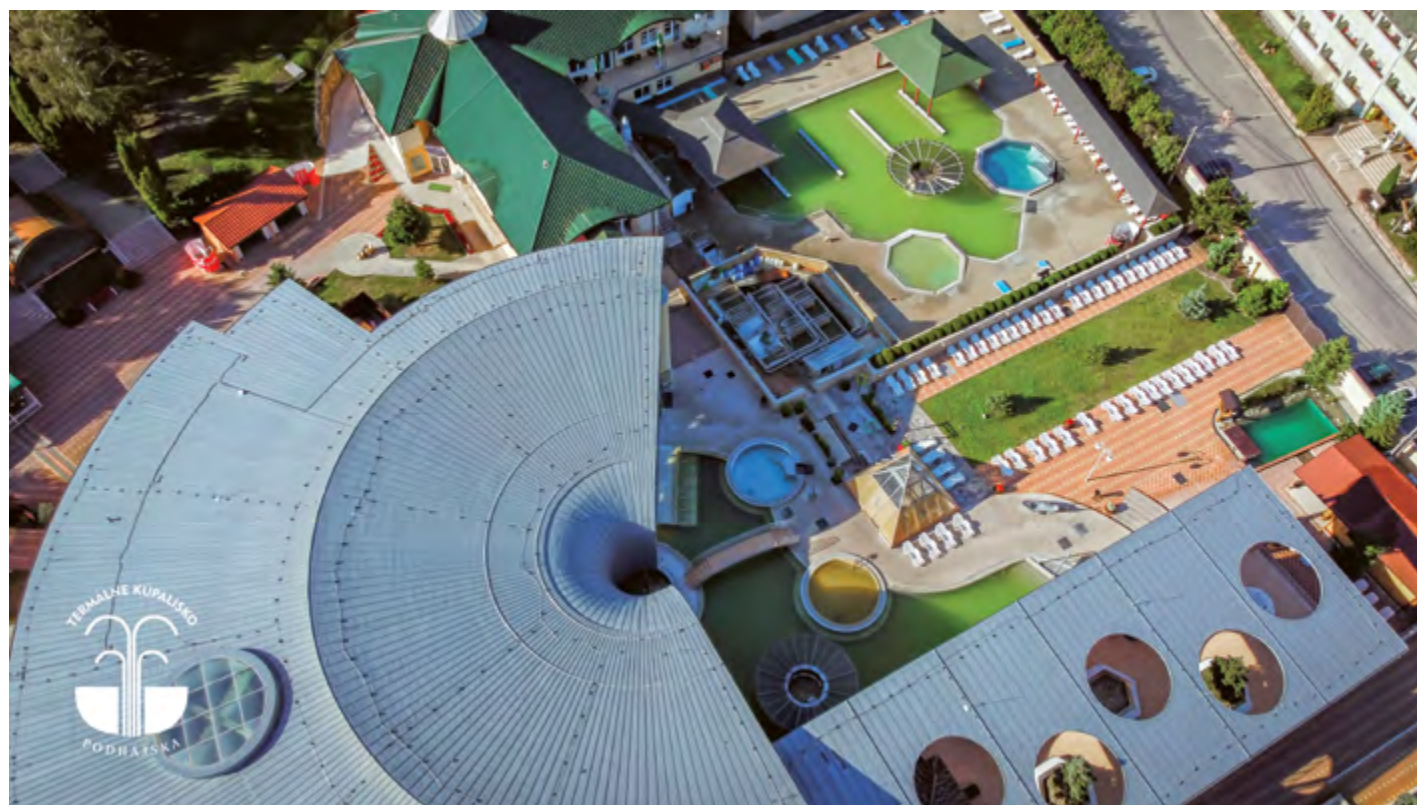

Realizované s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby SR.

Termálne kúpalisko Podhájska

Uprostred obce Podhájska pod agátovými a dubovými hájmi sa nachádza termálne kúpalisko, ktoré započalo svoju históriu budovania v roku 1973. Od tých čias až po súčasnosť prešlo mnohými turbulentnými zmenami, ktoré sledovali tisíce klientov navštevujúcich Podhájsku.

„Slovenské mŕtve more“ ako Podhájsku prezývajú mnohí návštevníci, je známe široko-ďaleko. Termálna voda v Podhájskej je totiž unikátom porovnateľným s vodou skutočného Mŕtveho mora a jej účinkami. Pochádza ešte z treťohorného žriedla, ktoré patrí do relatívne mladej tektonickej oblasti, aktívnej ešte v minulom storočí. Vďaka

nemu sa voda ohrieva a s teplotou 83 °C vystupuje na zemský povrch z hĺbky 1900 m.

Termálna voda je zemitej farby, slanej chuti a liečivo pôsobí na ľudí trpiacich prieduškovými ochoreniami a inými chorobami dýchacích ciest. Vo vode sa nachádza lítium, ktoré napomáha liečbe dny, ďalej sú tam jodidy stimulujúce štítnu žľazu, zlúčeniny vápnika pôsobiace na doliečenie zlomenín, ale aj bromidy zmierňujúce bolestivé stavy.

Termálna voda svetového unikátu priaznivo pôsobí na ľudí trpiacich reumatizmom, cievnyimi a kĺbovými ochoreniami a pretrvávajúcimi bolesťami chrbtice. V termálnej vode sú zastúpené aj sírany, ktoré napomáhajú pri liečbe kožných a rôznych ekzémových ochorení.

Termálne kúpalisko Podhájska je prevádzkované celoročne. Na ploche 12 ha je vybudovaných 10 bazénov: sedací, detský, ochladzovací bazén pri relaxačnom centre s celoročnou prevádzkou, relaxačný bazén predný, oddychový bazén, relaxačný bazén s vodnými atrakciami, detské bazény, bazén s vlnobitím, zážitkovú plavecký bazén s vodnými atrakciami, vodný svet pre deti a tobogany prevádzkované iba počas letnej sezóny. Nachádza sa tu aj relaxačno rekondičný komplex s doplnkovými službami ako sú: kaderníctvo, kozmetika, pedikúra či masáže a wellness centrum Aquamarin s ďalšími vnútornými a vonkajšími bazénmi, tureckým kúpeľom Hamam a saunami. Na vonkajšie oddychovo-relaxačné využitie slúžia prírodné soláriá s bujnou vegetáciou poskytujúcou tieň, ako aj záhradné fitness centrum, multifunkčné ihrisko, veľké detské ihrisko, lavičky v parku s jazierkom a galériou drevených sôch umiestnených po celom areáli.

K ubytovaniu v areáli termálneho kúpaliska slúži hotel Borinka s príslušným chatkovým komplexom, apartmánmi a kempingom U sv. Urbana. Výhodou hotela je možnosť neobmedzeného vstupu do objektov areálu kúpaliska spojovacou chodbou, ktorá vedie až do wellness centra Aquamarin.

Okrem ubytovacích možností v areáli kúpaliska je možné sa ubytovať v rôznych ďalších typoch ubytovacích zariadení v obci.

prameň
1900m / 83°C

Stravovať sa v areáli termálneho kúpaliska je možné v klimatizovanej reštaurácii Jazmín alebo na jej terase s výhľadom na celý areál. Reštaurácia ponúka chutné jedlá domácej i medzinárodnej kuchyne, na požiadanie je možnosť prípravy aj bezlepkových a bezlaktózových jedál. Vnútorne priestory reštaurácie sú vhodné na organizovanie svadieb, rodinných osláv a firemných večierkov.

Okrem spomenutej reštaurácie Jazmín je v areáli termálneho kúpaliska vybudovaná aj sieť reštaurácií, drobných občerstvení, zmrzlín a bufetov.

Ťažiskom turistických sezón sú kultúrne podujatia, ktoré dotvárajú rekreačný pobyt návštevníkov kúpaliska. Medzi najviac vyhľadávané a navštevované sú Podhájske slávnosti ľudových remesiel, Sochárske sympózium a Hudobné leto. V rámci voľnočasových aktivít v obci rekreatanti radi navštevujú 3D kino, minigolf, navštevujú ľudovú izbu či galériu Vianoc a betlehemov, posedenia pri živej hudbe, využívajú chôdzu s inštruktorkou nordic walkingu – pri ozdravnej severskej chôdzi alebo pri spoznávaní krásnej požitavskej prírody zo sedadla bicykla. Ďalšie tipy na výlety Vám odporučia v informačnom centre vo vstupnej budove kúpaliska.

Termálne kúpalisko Podhájska nastupuje v súčasnosti etapu ďalšieho rozvoja a modernizácie prispôbenej trhu a dopytu klientov, ktorí prichádzajú do Podhájskej za zdravím, oddychom a relaxom.

V lete aj v zime

Navštívte Termálne kúpalisko Podhájska v lete aj zime. Viac informácií nájdete po prečítaní kódu:

Objavte Čaro Mŕtveho mora na Slovensku a navštívte nevel'kú dedinu Podhájska.

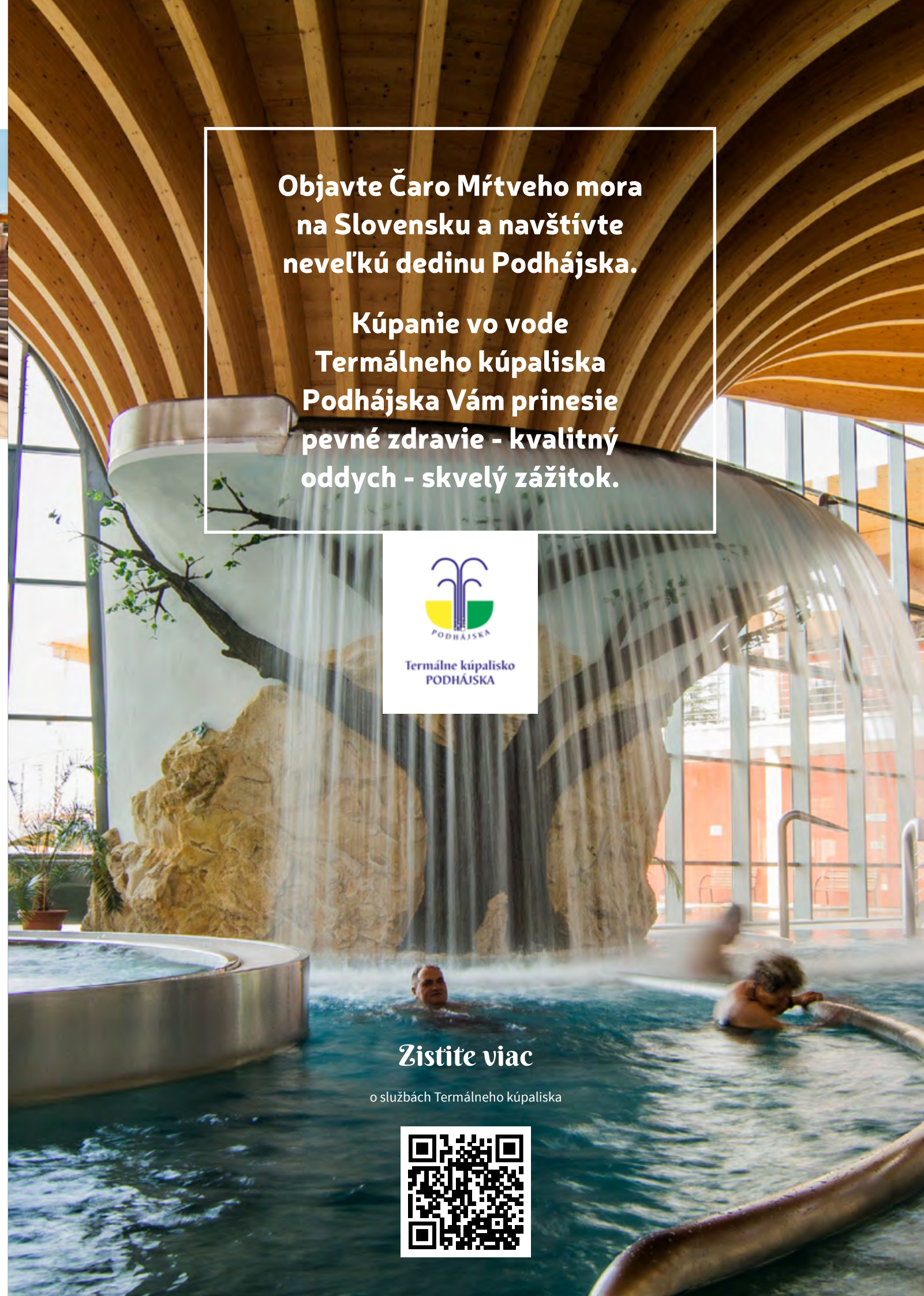
Kúpanie vo vode Termálneho kúpaliska Podhájska Vám prinesie pevné zdravie - kvalitný oddych - skvelý zážitok.

Termálne kúpalisko
PODHÁJSKA

Zistite viac

o službách Termálneho kúpaliska

V Kraji Moruše čiernej

Strmé svahy pukanských viníc sú oddávna posiate majestátnym stromom. Rozložitá koruna, rozčesnutý kmeň a konáre voľne padajúce k zemi. Jediný strom na Slovensku s vlastným náučným chodníkom a putovným festivalom. Vitajte v Kraji Moruše čiernej...

Úpätie Štiavnických vrchov v okolí Pukanca sa môže pochváliť množstvom rarít. Niekdajšia sláva slobodného banského mesta už dávno zanikla, no zem pod nohami je vraj deravejšia ako ementál. Miestne vinohrady ponúkajú nevšedný výhľad do okolia - radia sa k najvyššie položeným v rámci Slovenska. Kým z jednej strany dominuje masív Sitna, náprotivná ponúka záber na rozľahlý tekovský región. Na svahoch s prudkým zrázom by už sotva-kto čakal vinice. No im sa tu zjavne darí. Rovnako aj prastarým stromom moruší, ktorých výskyt je v rámci strednej a západnej Európy v Pukanci najpočetnejší.

Moruša sa oddávna považovala za súputníka vinohradov a podľa všetkého spolu historicky súvisia. Za jej domovinu sa pokladá Blízky východ, oblasť dávnej Perzie. Do našich končín ju pravdepodobne priniesli ešte Rimania

spolu s vínnou révou. Jej výskyt vo viniciach tak nebude náhodný. Prischlo jej viacero ľudových názvov ako viničná či kyslá jahoda. Len v samotnom Pukanci možno nájsť 470 zmapovaných exemplárov, pomenej sa ich vyskytuje aj v chotári okolitých hontianskych a tekovských obcí.

Z čias Márie Terézie

Čím je moruša tak výnimočná? Už len vekom samotným, najstaršie jedince pamätajú ešte časy Márie Terézie. Ich vek sa odhaduje na 300 i viac rokov. Vedľa seba často rastie niekoľko generácií moruší, obrazne povedané - stará mama, mama aj dcéra. Moruša má totiž zaujímavý vegetatívny spôsob rozmnožovania. Nízky kmeň stromu sa približne po 150 rokoch pod váhou konárov rozčesne. Konáre sa klonia k zemi, stáčajú a vytvárajú rôzne obrazce,

až sa zakorenia. Na ich mieste vyrastie nová generácia moruše a proces sa opakuje. Strom rodí aj naďalej napriek rozčesnutému kmeňu a prežije ešte niekoľko storočí. Ľudia si strom množia aj zo semienok.

S plodmi je to podobne - na jednom konáriku nájdete súplodia tmavých zrelých, červených dozrievajúcich aj ružovkastých úplne nezrelých plodov. Ak si zo zrelých odtrhnete, ešte pár dní budú všetci vedieť, čo ste robili - zanechávajú výrazné krvavé sfarbenie na pokožke. Na umytie vodu takmer nepotrebujete - stačí si ruky očistiť nezrelými plodmi, ktoré farbu zmyjú. No, nie je ten strom úžasný?

Miestni náležite oceňujú zdraviu prospešné účinky moruše. S obľubou ju používajú pri bolestiach hrdla aj na celkové posilnenie imunity. Uchovávajú ju vo forme sirupov, lekvárov či zaváranín. Nechýbajú dokonca ani morušové cukríky. „Je fascinujúce, že aj počas horúceho leta sú plody plné šťavy a vždy jej je veľa,“ hovorí pukanská rodáčka Ivona Križanová, ktorá sa venuje výrobe tradičných morušových produktov. Jej chutné sirupy, lekváre a zavárané plody vyhľadávajú návštevníci Trhu Zeme v Bátovciach. Zakúpiť si ich však môžete aj priamo u Ivonky formou predaja z dvora.

Okrem tradičných receptov sa pokúša aj o drobné experimenty. „Vyskúšam robiť morušovú kožu miešanú s jablkami. Niektorí spracovatelia sušia moruše v sušičke na veľmi dobré a chutné cukríky. Dal by sa z nej vyrobiť aj pečený čaj. Mne napadlo vyrábať cukríky iným spôsobom - odpariť pri varení lekváru viac vody, aby doslova stuhol a dal sa krájať na kocky. Vznikla by tak suchá potravina, ktorá sa môže skladovať a používať napríklad ako rýchla dávka energie pri športe,“ hovorí Ivona.

V Pukanci nie je jedinou spracovateľkou morušových plodov. Moruše sú dnes súčasťou mnohých záhrad a pozemkov a majitelia sa o svoje stromy s hrdosťou starajú. Mnohí však narušujú prirodzený priebeh jej množenia a nakláňajúce sa konáre podpierajú alebo opilujú.

Náučný chodník aj festival

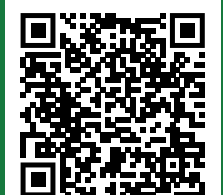
Miestne viničné svahy sú morušami doslova posiate, rastú tu rôzne staré stromy a dokonale dotvárajú malebnosť pukanského chotára. Práve oni dali základ vytvoreniu unikátneho Morušového náučného chodníka. Prevedie vás nielen miestami, kde moruše rastú, ale aj čarokrásnym prostredím pukanských viníc a priblíži prvky z histórie, kultúry, architektúry - jednoducho, Genius loci tohto výnimočného miesta. V čase pravidelných pukanských Vinohradníckych a remeselníckych trhov je možné niektoré vinne pivnice, tzv. „lochy“ aj navštíviť a vínko či morušové dobroty ochutnať.

V Kraji Moruše čiernej majú ešte jeden unikát - putovný festival venovaný práve moruši. Jeho cieľom je upozorniť verejnosť na potrebu ochrany a starostlivosti o tento vzácny strom. Rovnako je príležitosťou pre návštevníkov ochutnať mnohé morušové dobroty, spoznať Kraj Moruše čiernej, navštíviť typické miesta jej výskytu a otvorené dvory regionálnych výrobcov a pestovateľov. Keďže ide o festival putovný, naposledy sme sa stretli v neďalekých Bátovciach, na už jeho III. ročníku. Spojený bol s Hubertovou jazdou chotárom štyroch obcí, ako aj Vinohradnícko-remeselníckym trhom v Pukanci. Najbližší festival, ak Boh dá, sa uskutoční o rok v septembri. Poznačte si to už teraz do kalendára a nezabudnite prísť. Všetci ste srdečne vítaní...

**Ochutnajte
moruše**

Viac informácií nájdete
po prečítaní kódu:

Punc a originalita Gazdovských trhov

Prijemné ráno a čulý ruch trhu. Poctivé, remeselné vyrobené potraviny. Kávička s priateľmi aj malý gurmánsky zážitok. Komunita ľudí, pre ktorých miesto samotné nie je len obyčajnou tržnicou. Reč je o bátovskom Trhu Zeme. A nielen o ňom ...

Podhorská obec Bátovce tvorí priesečník mnohých štiavnických cyklotrás. Obec nazývaná aj „Mestom kráľovien“ dodnes dýcha históriou. Dôkazom je miestna kúria Schneideriana, ale aj Dolná brána niekdajšieho kráľovského mesta. Tep obce vychádza priamo z jej stredu - zo srdca Gazdovského dvora. Práve tu sa každú sobotu môžete stať súčasťou vidieckeho trhu s poctivými slovenskými potravinami.

Bátovský Trh Zeme

Myšlienka vyšla od farmárov samotných. So svojimi výrobkami často cestovali na trhy po celom Slovensku. A tak sa rozhodli založiť si vlastný. Ideálnou lokalitou sa stali Bátovce. „Cieľom trhu nie je iba nakúpiť, ale mať pritom aj zážitok. Ľudia si niečo kúpia, stretnú sa, diskutujú, tvoria

komunitu. Snažíme sa vytvoriť atmosféru trhu, kde možno stráviť príjemné ráno,“ hovorí Monika Slížiková, manažérka OZ Tekov Hont, ktoré trhy organizuje.

Zastavujú sa ľudia z mesta, aj miestni chalupári. Mnohí zo vzdialenejších lokalít si návštevu trhu zaradia ako medzizastávku cyklotúry. Záujem je aj zo strany ľudí, ktorí trpia rôznymi alergiami a sú nútení zmeniť stravu. Prírodné pestované plodiny sú logicky aj najmenej chemizované. Väčšina z nich dosahuje bio kvalitu. „Cena na našom trhu je skutočná cena potraviny. Plodiny sú dopestované v zemi, ich nutričná hodnota je vyššia. Stačí menšie množstvo, a dodajú telu, čo potrebuje,“ spomína Monika.

Sortiment podlieha sezónnosti, čo trh obohacuje. Z jari tu nájdete prvú jarnú zeleninu aj kvety a plánty na vlastnú výsadbu. S pribúdajúcim slnkom rastie ponuka darov zeme zo záhrad prvovýrobcov. Mnohým ulahodí pravý ovčí syr, čerstvo namletá múka a chrumkavý chlieb, či dokonca nátierka z prepeličích vajčiek. Možností spracovania plodín je neúrekom, o čom, najmä v zimnom období, svedčí pestrá

paleta lekvárov, sirupov, štiav, medov, sušeného ovocia, ovocných koží, ale aj novodobých foriem spracovania plodín, akou je lyofilizácia.

Vítanou obmenou bývajú tematické workshopy. „Snažíme sa trhy obzvláštniť. Tradičný putovný Morušový festival sa kvôli

korone konať nemohol, tak sme urobili Trh s príchuťou moruše s množstvom morušových výrobkov. Konal sa Trh s príchuťou tekvice a gaštanov, keď nastal ich čas. Na jar sme rozdávali ľuďom na trhu kvetinové bomby - guľôčky z rôznych semien zamiešaných do hliny. Pripravili nám ich deti z bátovskej školy a včelárskeho krúžku z Pečeníc,“ vraví Monika. Obzvláštnením sú pokrmy pripravené zo surovín predávaných priamo na mieste. Dali by ste si grilovaný syr v opražených tekvicových výliskoch? Chutí famózne!

O lokálnosti predávaných potravín niet pochýb a každý z predajcov je prvovýrobca. „Lokálnosť garantujeme a každého predajcu kontrolujeme. V prípade pochybností robíme aj náhodné kontroly. Nesmie sa stať, že u nás niekto predáva tovar nakúpený vo veľkosklade,“ vysvetľuje Monika. Hoci je bátovský Gazdovský trh na scéne len tretí rok, dosiahol už úspech nevídaný - stal sa Trhom Zeme. Od mája 2022 figuruje na mape sveta ako jeden z lokálnych trhov hnutia Slowfood, zameraného na poctivé potraviny (hnutie vzniklo v 80-tych rokoch ako protest voči narastajúcim fastfoodovým zariadeniam). Bátovský Gazdovský trh získal punc jedinečnosti vo svetovom meradle a stal sa doteraz jediným Trhom Zeme v rámci celej V4-ky.

Veľká rodina

Novodobým priesečníkom trás sa zdá byť aj Kalná nad Hronom. Okoloidúci sa tu často zastavujú. „Sme na hlavnom dopravnom ťahu. Máme dobré miesto, hneď vedľa rieky Hron, príjemné a pekné,“ hovorí spoluorganizátorka Gazdovských trhov v Kalnej nad Hronom, Anna Romančíková. Prednosť majú opäť farmári - prvovýrobcovia, včelári, ale aj tovar úzko súvisiaci s potravinami. „Sú to malé trhy, dbáme

na lokálnosť, len vtedy to má svoj význam. Predajcovia si pomáhajú. Hoci sú si niektorí konkurenciou, podporujú sa navzájom. Radíme si, sme ako veľká rodina, radosť sem chodiť. Máme aj pravidelných návštevníkov trhov, chodia sem kvôli rodinnej atmosfére.”

Tovar sa mení podľa sezóny, opäť však platí, že ide o poctivé potraviny. „Ceny nie sú pevne stanovené. Je na uvážení predajcu, ako si cení vlastnú prácu, akým spôsobom pestuje, aké má náklady,“ hovorí. Dôraz kladú aj na ekológiu. „Kupujúci sú zodpovední a nosia si plátené alebo viacnásobne použiteľné tašky. Spontánne nosia späť aj závaraninové poháre. Tovar sa väčšinou balí do papierových vrecúšok.”

Trhom rozvoniava čerstvo zomletá káva z lokálnej pražiarne. Pristavujem sa pri stánku so starodávnym „keltiešom” - sladkým pokrmom našich predkov z nakličenej pšenice. Vedľa lákajú štrúdle všetkých druhov a pagáčiky s jarnou príchuťou medvedieho cesnaku. Opodiaľ ma upúta modrasté sfarbenie drobných vajčiek - prepeličích. „Sú zdravšie ako slepačie, neobsahujú cholesterol, zato veľa vitamínov. Odporúčajú sa športovcom, deťom a pri bezlepkovej diéte,“ dozvedám sa od miestneho predajcu. Popri debničkách plných jarných kvietkov ma zaujme kvetinový dizajn miestnej keramikárky. Objavom dňa sa stáva čučoriedkový prášok, ktorý si s obľubou primiešate do jogurtu alebo smoothie. Čo stánok, to zaujímavosť. A to sa ešte len „zjariava” ...

Pravý „feeling” gadovského trhu musíte zažiť sami. V Bátovciach majú pre vás otvorené každú sobotu medzi 7.30-11.30h, kým trh v Kalnej nad Hronom každý piatok v čase od 11h do 16h. Určite neobanujete. Privíta vás rodinná atmosféra a chuť poctivých potravín.

Navštívte nás

aj na Gazdovskom dvore
v Bátovciach, viac informácií
nájdete po prečítaní kódu:

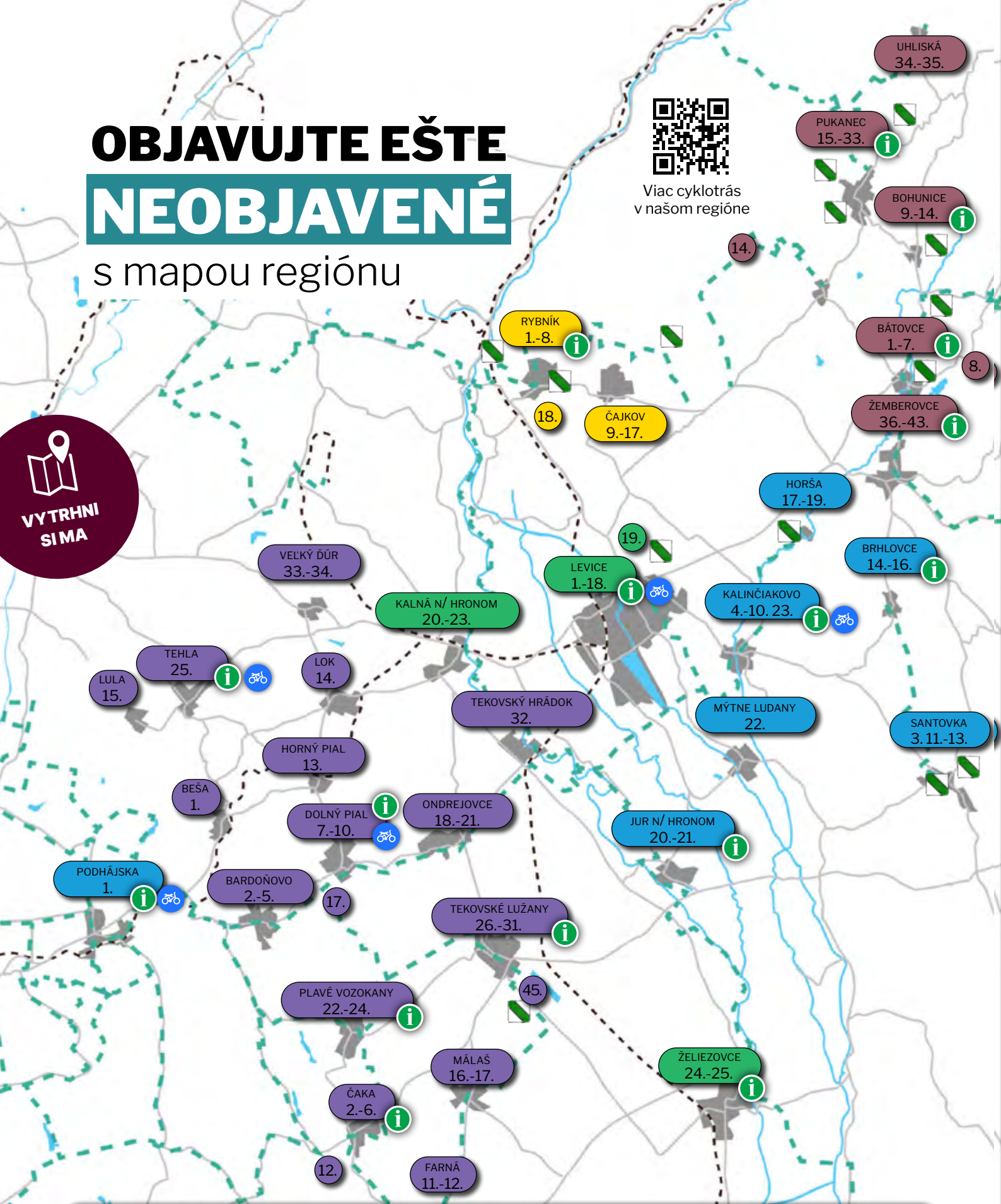

OBJAVUJTE EŠTE NEOBJAVENÉ

s mapou regiónu

Viac cyklotrás
v našom regióne

Informačné body

- Pukanec - Miestna knižnica
- Bohunice - Vodný mlyn- expozícia
- Bátovce - Obecný úrad
- Rybník - Knižnica na OÚ
- Žemberovce - Penzión Žemberovce
- Brhllove - Skalné obydlia- expozícia
- Kalinčiakovo - RZ Margita - Ilona
- Levice - Informačná agentúra
- Levice - Tekovské múzeum
- Jur n/ Hronom - Kemping
- Želiezovce - Múzeum
- Podhájska - Kúpalisko Podhájska
- Plavé Vozokany - Ľudový dom
- Čaka - Obecný úrad
- Dolný Píal - CAFÉ bar v kaštieli
- Tekovské Lužany - Ľudový dom

LEGENDA

- Kraj Vody
- Kraj Čilejkárov
- Kraj na Pohroní
- Cyklotrasa
- Kraj Moruše Čiernej
- Kraj medzi Žitavou a Hronom
- Náučný chodník
- Informačný bod/centrum
- Servisný cyklostojan

KRAJ ČILEJKÁROV

- Kostol Najsvätejšej Trojice v Rybníku
- Ľudový dom
- Kráľovka - Historická pivničná ulička
- Kaštieľ - Expozícia histórie obce
- Náučný chodník - Hradisko Krivín
- Náučný chodník po obci Rybník
- Reštaurácia Krivín
- Cyklistická trasa po viniaciach
- Kostol sv. Mikuláša v Čajkove
- Lesopark Malé Slovensko
- Vinárstvo Kúdela
- Vinárstvo Muráni
- Vinárstvo Anton Uhnák
- Víno Nichta
- Pivnica Čajkov
- Národopisné múzeum a vinohradnícke múzeum
- Náučný chodník Čajkovské bralie
- Koháryho kaplnka

KRAJ MEDZI ŽITAVOU A HRONOM

- Nálezisko mamuta - pamätná tabuľa
- Park Jozerefiny Sablakovej pri cintoríne
- Pestovateľ Hlivy ustricovej - Veselá huba
- Prameň Badica
- Vinohrady Arma
- Archeologická lokalita z ml. doby bronzovej
- Kaštieľ Hunyadyovcov v Dolnom Píali
- Café bar v kaštieli
- Morový stĺp Panny Márie Immaculaty
- Vinohradnícka oblasť Dolná hora
- Vinohradnícky dom Réva Via jur
- Obecné múzeum
- Kaplnka Narodenia Panny Márie
- Kostol Reformovanej cirkvi
- Gotický kostolík - odkryté základy
- Historický park
- Kaštieľ Malcomesovcov v Arme
- Kaplnka Navštívenia Panny Márie
- Kaštieľ Hunyorovcov miestne múzeum
- Morový stĺp
- Skalka v parku a fontána
- Kúria Erdődyovcov
- Ľudový dom, č.206
- Vinohrady Novosady a Hôrky
- Vinohrady Galov vrch a Dominus
- Vodná plocha Prekár
- Rímsko katolícky kostol Sv.Štefana Kráľa
- Ľudový dom
- Pamätník bitky pri Tekovských Lužanoch
- Zvonica Hulvinky
- Pamätná izba židovskej kultúry
- Vzletová a prístavacia plocha
- Kostol sv. Martina z r. 1723
- Drevená zvonica

KRAJ NA POHRONÍ

- Tekovské múzeum a Levický hrad
- Historická vína pivnica - Víno Levice
- Historická vína pivnica - Vinárstvo Kúdela
- Levická mestská pivnica - Expozícia vinohradníctva a vinárstva
- Levická synagóga
- Levická Kalvária
- Hotel Lev
- Business Hotel Astrum Laus****
- Kamenné pivnice
- Historická vinohradnícka obec Krížny vrch NCH
- Apartmány na Bašte
- Levická informačná agentúra
- Rotunda na Hrade - Winebar
- Trojčinný stĺp - Staré mesto
- Historická pivnica Víno Levice
- Vinoteka Čajkov
- Vinoteka Kuny Design
- Život s bicyklom - Požičovňa bicyklov a e-bajkov
- Koháryho pamätník
- Sorrento reštaurácia
- Reštaurácia na rázcestí
- Dom bojovej slávy
- Koliba u Šidla - Reštaurácia a ubytovanie
- Mestské múzeum Želiezovce
- Kaštieľ rodiny Esterházy

KRAJ VODY

- Termálne kúpalisko Podhájska
- Termálne kúpalisko Margita-Ilona
- Termálne kúpalisko Santovka Wellness
- Nyáryiovský kaštieľ v Kalinčiakove
- Koliba Park Margita Ilona
- Reštaurácia Koliba
- Penzión Rekrea
- Vinársky dom Amalion
- Informačné centrum Margita Ilona
- Románsky kostolík Kalinčiakovo
- Turisticko náučný chodník v Santovke
- Turistický chodník popri potoku Búr - Santovka - Bory - Brhllove
- Travertínová kopa Biely kameň - prameň
- Skalné obydlia, vysunutá expozícia Tekovského múzea
- Nový dvor - Kaviareň&Galéria
- Pivnica Brhllove
- Cyklistická trasa po Levických atrakciách a kultúrnych cieľoch
- NCH Horšianska dolina
- CHPR Horšianska dolina sever
- Kemping Camping Vodník
- Splavy na rieke Hron Camping Vodník
- Rozhľadňa Vápnik
- Kemping Margita Ilona

KRAJ MORUŠE ČIERNEJ

- Náučný chodník okolo mesta kráľovien - Bátovce
- Vodná nádrž Lipovina
- Občerstvenie Neptún
- Pizza u Babičky
- Gazdovský dvor - Gazdovský trh
- Kostol evanjelickej cirkvi
- Náučný chodník Spečený val
- Vyhliadka na Borovici
- Hrádok nad Bohunicami - vyhliadka
- Turistická trasa okolo Hrádku
- Bohunický park - Bohunické kaštiele
- Vodný mlyn Bohunice
- Evanielický kostol Bohunice - najstarší v regióne
- Polovnícka chata Žuhračka, ubytovanie
- Kostol sv. Mikuláša
- Kostol evanjelickej cirkvi
- Expozícia pukanskej histórie
- Terra banensium - náučný chodník o histórii baníctva
- Moruša čierna - náučný chodník
- Štamposký jarok - náučný chodník o technickom diele
- Pohostinstvo Tatár
- Cafe Villa Baka
- Pukanská pekáreň
- Demicharov dvor - chleba z pece a pukanské párance
- Predaj a pestovanie moruše čiernej - Stanley - Stanislav Stroška
- Hrnčiarske múzeum
- Zmrzlina u Beďa Pukanec
- Pri kríži - Vajrab, vinohradnícka oblasť
- Park pod hradbami
- Hrnčiar Peťo
- Najväčšia pivnica v Pukanci - vinárstvo
- Pohostinstvo Africola
- Expozícia hasičskej histórie
- Rudniansky vodopád
- Požičovňa e-bajkov E-ADVENTURE
- Penzión Žemberovce
- Pohostinstvo v parku
- Kaštieľ Zsemberyovcov
- Zmrzlina u Beďa Žemberovce
- Pomník Mjr. Gondu
- Technická pamiatka - kamenný most
- Vyhliadka pri kríži
- Cyklistická trasa Dr. Téryho

VIAC CYKLOTRÁS V NAŠOM REGIÓNE

nr.cykloportal.sk/cyklotrasy-na-mape/

GAZDOVSKÝ TRH

KALNÁ NAD HRONOM

každý piatok

11.00 – 16.00 – zimný čas

11.00 – 17.00 – letný čas

pri Dome bojovej slávy (pri tanku)

zelenakalina@gmail.com, 0903239571

FB, IG: Gazdovský trh Kalná nad Hronom

Santovská kyselka pretrvala storočia

Ľudia ju poznajú od pradávna. Je zdrojom života aj minerálnych látok. Prináša blahodarné osvieženie. Tam, kde sa masív Štiavnických vrchov stretá s Ipeľskou pahorkatinou, stáročia vyviera santovská kyselka.

Zvltný reliéf v okolí Santovky pôsobí už sám o sebe zaujímavo. Dedinka učpená na úpätí pahorkov skrýva v sebe vzácny poklad - minerálnu vodu, santovskú kyselku. V miestach, kde kedysi vyviera, stoja dnes už len jej nemí svedkovia - travertínové kopy, ktorých recentnú tvorbu možno na niektorých miestach pozorovať ešte aj dnes. Čo je travertín a kde sa tu vôbec kyselka vzala?

kôra umožnili preniknúť na povrch kyselkám. Ich vývery podmienili aj vznik travertínových kôp či nápadného vrchu Vápnik (274 m n.m.) v blízkosti Levíc, ktorý je európskou raritou a miestnom ťažby a spracovania tzv. Levického zlatého ónyxu. Priemyselne opracovaný sa využíva v architektúre ako efektívny dekoratívny kameň. To všetko, a ešte oveľa viac, tvorí súčasť Levickej žriedelnej línie.

Levickej žriedelnej línie

Zdanlivo nudná pahorkatina ukrýva v hĺbkach pestrú geológiu, ktorá dala vznik jedinečnej Levickej žriedelnej línie. Predstavuje „pomyselnú čiaru“ tiahnúcu sa krajinou od Slovenskej brány (prírodný útvar v blízkosti Tlmáč) až na juh po rieku Ipeľ. Na povrchu ju reálne nevidno, no práve ona stojí za vývermi minerálnych vôd - teplých a studených kyseliek - v blízkosti Levíc, v Santovke, Slatine či Dudinciach. Tvorí ju systém tektonických zlomov (vytvorené geologickými procesmi) na styku Štiavnických vrchov a Ipeľskej pahorkatiny. Množstvo puklín a narušená zemská

Väčšina travertínových kôp je dnes už „vyhasnutých“, kyselka tu už nevyviera a tvorba travertínu ustala. V okolí Santovky sú v teréne rozpoznateľné na Budzgovských lúkach po oboch stranách potoka Búr, už značne prekryté porastom a krovinami. Všetky nájdete na novovyznačenej turistickej cyklorase medzi obcami Santovka a Brhlovce, kde potok Búr pramení. Jedna z nich však zostala dominantou obce až do dnešných dní. Je ňou Biely kameň, v minulosti slúžiaci aj ako žriedlo minerálnej vody, dnes je to chránená prírodná pamiatka. Tvorba travertínu však úplne neustala, recentné formy travertínových kôp možno nájsť v areáli miestneho kúpaliska v priestoroch

relaxačných sprch a bazénov nad potokom Búr. Na vlastné oči môžete byť svedkom geologického procesu - usadzovania vápenného sintra ako zárodku budúcej travertínovej krásy.

Plniarenstvo a kúpeľníctvo

Minerálne pramene vyvierajú na viacerých miestach pozdĺž Levickej žriedelnej línie. Na ich báze vzniklo kúpalisko Margita-Ilona pri Leviciach, kúpeľný areál v Dudinciach a bohatou kúpeľnou históriou oplýva aj obec Santovka. Významnú úlohu v rozvoji kúpeľníctva a plniarenstva zohrala aj výhodná geografická poloha a dostupnosť Santovky na križovatkách ciest smerom na Šahy a Želiezovce, rovnako aj banské mestá na severe. Voda sa vyvážala až do Budapešti. K rozvoju plniarenstva paradoxne prispelo aj zemetrasenie v roku 1858, ktoré ochromilo rozvoz minerálnej vody z neďalekej Slatiny. Už v minulom storočí bola santovská minerálna voda známa v celej Európe a získala 28 medailí na rôznych výstavách. Sieť odberateľov presahovala hranice vtedajšej monarchie.

Po úspechu minerálnej vody bolo treba vybudovať kúpele a rozvinúť ich na požadovanú spoločenskú úroveň. Tušili ste, že prvé kúpele mal v prenájme miestny krčmár a mäsiar v jednom? Jedným z prvých hotelov pre kúpeľných hostí sa dokonca stal prebudovaný zhorený mlyn. Odvtedy si kúpele prešli bohatou históriou. Dnes návštevníkov

víta moderné outdoorové kúpalisko s termálnou prírodnou vodou z geotermálneho prameňa priamo v areáli kúpaliska. Relaxovať môžete aj v travertínových bazénikoch v štýle tureckých pamukkale.

Ochranné pásmo minerálnych prameňov si vyžadovalo zvýšený stupeň ochrany. V ich okolí bol vybudovaný park, podľa tradície pochádza ešte z roku 1895. Dodnes sa v ňom nachádzajú prvky rekreačného charakteru ako prírodná bowlingová dráha, žiaľ, už v značne schátralom stave. Jeho dominantou však navždy zostane pre naše končiny nevsedný drevený prístrešok s orientálnou výzdobou - Filagória. Pôvodne bola postavená ako výstavný pavilón minerálnych vôd na budapeštianskej výstave v roku 1885, neskôr sa stala atrakciou Santovky, centrom života obce a kultúrneho diania. Park a Filagória sa dnes už, žiaľ, netešia niekdajšej sláve ani adekvátnej údržbe a ochrane.

O Santovke

nájdete viac informácií
po prečítaní kódu:

Navštívte

kúpalisko a wellness, viac
informácií nájdete
po prečítaní kódu:

*Fabriky hrdzavejú, obaly zastarávajú,
výrobky strácajú svoj význam.
Ale veľké značky žijú večne.*

Legenda minerálnych vôd
www.mineralkasantovka.sk

Kraj, ktorý preslávila Pesecká leánka a niekdajšie Esterházyovské vinice. Kvalitné biovína, domáce, remeselne dorábané. Rozľahlé ovocné sady, ovocné vína aj sušené ovocie a zelenina. Všetko v bio kvalite. Organizované prehliadky biofarmy a ukážky biohospodárenia. Ovčia vlna a jej starodávna technika spracovania s názvom plstenie. Aj to tvorí súčasť Biocentra Želiezovce.

Keď manželka Palíková s biohospodárením pred viac ako 30 rokmi začínali, sotva by sa nazdali, do akých rozmerov sa ich snaženie rozrastie. Už vtedy patrili k prvým bio spracovateľom poľnohospodárskych plodín na Slovensku. Rodinná biofarma dnes obhospodaruje 600 ha ornej pôdy, 15 ha viníc a rozľahlé ovocné sady. Tradičnú chémiu nepoužívajú, len prostriedky povolené v ekologickom poľnohospodárstve alebo ideálne - žiadne. Jediným prirodzeným hnojivom je maštalný hnoj. Súčasťou ich biofarmy sa preto stal aj hovädzí dobytok, ošípané, ovce či alpaky. Všetko, čo sa na ich farme urodí, dochová a vyrobí, zodpovedá biokvalite.

Zázrak s názvom vlna

Útulná dielnička je plná dobových strojov. Nájdete tu kolovrátok, „vlka“ aj storočnú bubnovú česačku. Všetko plne funkčné. Na rámoch sa suší vypraná vlna, stoly zdobia nádherné umelecké kúsky vyrobené plstením. Ľudí, ktorí túto starodávnu techniku dnes ešte ovládajú, je hádam už menej, ako prstov na ruke. Jednou z nich je aj pani Klára Palíková, ktorej ovčia vlna prirástla k srdcu už v útlom detstve.

Jej sen sa naplnil, až keď si s manželom zaobstarali prvé ovečky. Naučila sa vlnu spracovávať, spriadať aj plstiť. Starodávne techniky, akou je plstenie, boli jednoduché, no pritom neuveriteľne dômyselné. Žiaľ, z Európy sa už takmer vytratil. V čom plstenie spočívalo? Zjednodušene povedané, vyčesaná vlna sa kvapkala mydlovou vodou a trpezlivo hladila a rolovala, čím sa z nej vytlačil vzduch. Vlna tvrdla a hutnela. Plstené výrobky boli neuveriteľne pevné, takmer nezničiteľné a pretrvali desaťročia.

Medzi kreatívnymi výtvormi pani Palíkovej nájdete koberčeky a vankúšiky, elegantné kapsičky a peňaženky s tradičným modročerveným vzorom, typickým pre okolie Želiezoviec. Nechýbajú drobné hračky, plstené papuče, rukavice s ornamentmi či hodvábná šatka s plstenými dekoráciami. Záujemcom techniku plstenia nielen vysvetlí a ukáže, ale môžu si ju aj sami vyskúšať, rovnako ako spracovanie vlny od nastrihanej po finálny výrobok. Často trávi čas v dielni s najmenšími a zoznamuje ich so zázrakom s názvom vlna. Ak si rodičia chcú dopriať malú ochutnávku vín v pivnici, deti majú pripravený tvorivý čas v dielničke.

Program na kľúč

Svet na biofarme je navzájom prepojený - rastlinná výroba by nefungovala bez živočíšnej a naopak. Na pestovanie plodín je potrebné kvalitné hnojivo v podobe maštalného hnoja, čo sa nezaobíde bez chovu hovädzieho dobytku. Plstené výrobky nejde vyrobiť bez ovčej vlny a oviec, ktoré, mimochodom, hravo nahradia strojové kosenie trávy. Symbióza jednotlivých prvkov biofarmy a poľnohospodárstvo maximálne šetrné k prírode zaujíma stále väčšie množstvo ľudí. V Biocentre Želiezovce vám na tento účel vytvorila program na kľúč, či už máte záujem o prehliadku celej farmy, ochutnávku vín alebo samostatný kurz spracovania vlny a plstenia.

Ste pripravení vyskúšať niečo nevsedné? Ochutnajte vína ovocné. V Biocentre Želiezovce ich dorábajú z 11 rôznych druhov ovocia, kvetov a zeleniny. No, vypestované ovocie nekončí len ako sladký mok v krištáľovom pohári. Obľube sa tešia aj bio chipsy zo zeleniny a ovocia. Aby si uchovali

všetky minerály a vitamíny, prechádzajú dôkladným procesom sušenia. Plodiny sú ručne zbierané, starostlivo triedené, trikrát umyté a výsledný produkt neobsahuje žiadne konzervanty. Na dochutenie vašich jedál zase skvelo poslúži sušená jarná cibulka, medvedí cesnak alebo bio polievkové korenie.

Ak vás zaujíma všetko, rátajte s celodenným programom až do neskorého večera. Ideálne si zabezpečte aj šoféra, ktorý vás po ochutnávke vín odvezie domov. „Pozrieme si výrobu v sušičke a zavítame do dielne, kde manželka spracováva vlnu. Súčasťou prehliadky je návšteva našej biopálenice a časti živočíšnej výroby, skladových priestorov a čističky. Putovanie zakončíme vo vinohradoch ochutnávkou vín,“ hovorí L. Palík. V ponuke je aj program na mieru pre organizované zájazdy, rodinné či firemné podujatia.

Ak chcete zažiť pulz života na biofarme na vlastnej koži, neváhajte a zaradte si návštevu Biocentra Želiezovce do svojho programu. Spojíte príjemné s užitočným. Veľa sa dozviete, oddýchnete si na vídieku a deň zakončíte degustáciou kvalitných vín. Oplatí sa, hoci len na víkendovú návštevu.

Navštívte

Biocentrum v Želiezovciach,
viac informácií nájdete
po prečítaní kódu:

Nová karta cestovateľa

Objavujte Regiún Tekov, región na Dolnom Pohroní, región termálnej vody, slnka, histórie a kvalitného vína. Ponúkame vám zvýhodnené možnosti ochutnať región v podobe ponuky zvýhodnených služieb v celom našom regióne. Ste pripravení objavovať Regiún Tekov?

K vášmu pobytu si nezapadnite objednať a zaregistrovať „REGIONCARD“ kartu v našich partnerských výdajných miestach. Kde?

Partnerské výdajné miesta

Penziún Rekrea Margita-Ilona

Apartmány na Bašte Levice

Kemping „Camping Vodník“ Jur nad Hronom

Turistické informačné centrum Dudince

Poskytnuté zľavy na REGIONCARD si môžete prezrieť na www.regiontekov.info alebo priamo cez QR kód:

Majster dvanástich remesiel

Spod jeho šikovných rúk už vyšli rytierske sedlá, historické vozy a koče, starodávne zbrane či krosná na tkanie. Opraví, zrenovuje, reštauruje - všetko len starodávnymi technikami. Kovanie, tepanie, tesanie do kameňa, práca s kožou či vlnou, kolárstvo, rezbárstvo. Prijmite pozvanie do dielne majstra viacerých remesiel - Mateja Nagya.

Územie medzi Žitavou a Hronom ani zďaleka nepôsobí nudne. Je to kraj pahorkov, nádherných prírodných zákutí a nekonečných lánov polí. Krásne scenérie doslova lákajú na cyklopotulky. Pahorky striedajú úvaliny, vinohrady zase menej známe, tak trochu zabudnuté historické pamiatky. Dominantou tohto kraja, či lepšie povedané Bešianskej pahorkatiny, je vyvýšenina s názvom Bašta. Poskytne vám nádherný výhľad na okolité obce Bardoňovo, Beša, Dolný či Horný Píal, v ideálnom počasí dovidíte až po Sitno. Oplatí sa navštíviť aj spomenuté obce. Mnohé boli kedysi sídlom zemianskej šľachty, o čom svedčí kaštieľ a hrobka Kelecsényiovcov v Bardoňove či chátrajúci kaštieľ v Dolnom Píali. Práve tu možno nájsť aj miestnu raritu - Morový stĺp Panny Márie Imaculaty, nedávno obnovený, ktorý by rozhodne nemal ujst' pozornému oku návštevníka.

Čo sa histórie týka, má mnoho spoločné aj s remeslami. Kedysi sa to nimi na dedinách doslova hemžilo, nebolo dvora, kde by ste nejakého remeselníka nenašli. Dnes skôr hľadáte človeka, ktorý ešte nejakému remeslu rozumie. Ten, o ktorom je práve reč, je pre mnohých hotovým prekvapením. „Celá naša rodina robila remeslá, sestra s mat-

kou keramikou, otec bol sochár, brat tepe do medeného plechu. Od detstva som zbieral staré veci, aj to patrí do umeleckého sveta - dávať staré veci do poriadku. Aj preto dnes ovládam dvanásť remesiel,“ začína svoje rozprávanie rezbár Matej Nagy z Horného Píalu.

Staré veci a zariadenia reparuje pôvodnými technikami, chýbajúce dielce musí obyčajne sám ručne vyrobiť a často prísť aj na to, ako veci vôbec fungovali. „Chodil som po starých ľuďoch, ktorí sa ešte remeslami živili, od nich som sa priamo učil,“ spomína. V jeho dielni dve rovnaké veci nikdy nenájdete, všetko sú to originály. Pásovej výroby kedysi nebolo a ani dielce nemali univerzálne veľkosti. Na stene jeho dielne visia dômyselné náradia, z ktorých mnohé majú netypické rozmery a dnes sa už vôbec ne-

používajú. „V žiadnej garáži už nenájdete obrovské kľúče na opravu vozov. Ak mi nejaký chýba, musím si ho vybrúsiť z iného alebo na komplet nový vyrobiť.“ Pri kočoch a vozoch využije aj ďalšie remeslo - kolárstvo. Drevené kolesá opraví alebo nanovo vystrúži a nad ohňom nahriatu obruč na koleso natiahne. Presne tak, ako to kolári robievali kedysi.

Opravené vozy sa neobídu bez koní. Ani to majstrovi problém nerobí, pri koňoch je od detstva a zvláda s nimi väčšinu roľníckych prác. „Mal som sedem rokov, keď som dostal prvého koňa, chodil som na ňom do školy. Kone mám dodnes. Oral som s pluhom za koňom, sial, polia ručne kosil.“ Sedlo na koňa mu zháňať netreba, sám si ho vyrobí. V ponuke sú mužské aj ženské, jazdecké aj rytierske. Zručnosť sa pri nich zide hneď niekoľko - rezbárčina v podobe z dreva vyrobeného základu sedla, tepanie do medeného plechu, ktorým sa vyrábajú ozdoby na sedlo, vypracovanie surovej kože na jej potiahnutie a kováčske

remeslo posluží na výrobu strmeňa či ostrohy. A keď už sme pri tepaní, v rodine majstra Mateja ide o rodinnú techniku alebo jedinečný spôsob práce, ktorý inde nepoznajú. No, ako sám vraví, sú aj techniky, ktoré robí len raz za čas. Keď na ne zase príde rad, učí sa ich odznova.

Majster Matej sa vždy rád inšpiruje starou literatúrou, má jej plnú knižnicu. Mnohým už starodávne techniky nič nevrvia, no môžu sa o nich dozvedieť viac priamo od majstra. „Ak niekto chce, môže sem prísť, byť tu a pozorovať, keď niečo robím. Najčastejšie ide o prácu s drevom, rezbárstvo zvyknem ukazovať aj na jarmokoch či v školách,“

hovorí. Spolu s manželkou predvádzali aj tkanie na krosnách, ktoré, ako inak, zrenovoval či „od piky“ vyrobil majster sám. Všetky krosná majú totiž jeden základ. Ale čo majster, to trochu iné ozubenie, čapovanie, aj preto dielce z nich navzájom nepasovali. „Krosná navyše môžu byť dvoj-, štvor- alebo šesť pedálové. Neťaháte celé krosná - čím viac pedálov máte, zdvíhate nite len kúsok po kúsok, postupne. Tým vytvárate rôzne ornamenty,“ vysvetľuje.

Zo všetkých remesiel však u neho dominuje rezbárstvo, jeho prácu poznajú aj za hranicami, v Maďarsku, Rumunsku či rakúskom Tirolsku. Práce sú to ojedinelé, častokrát sa viazu k histórii daného miesta a vyžadujú si aj kus pátrania v dobovej literatúre či hľadania vhodného materiálu na jeho realizáciu. „V Rumunsku som s priateľmi vyrezával sochy husárov z konárov 400-ročného duba, ktoré sa odlomili. Chceli sme predísť ich spáleniu slnkom alebo zhnitiu. Vyrezali sme ich a ostanú osadené priamo tam, pod dubom.“ Inokedy je to zasa garbiarčina, ktorú dnes už málokde vidieť. „Ak človek robí starodávne bubny, mala by na ne ísť koža z kozy. Nie je vôbec jedno, z akého zvierata je koža, má to iný zvuk.“

Aj v dobe mobilov sa o ňom ľudia dozvedajú spravidla len ústnym podaním. Prinesú staré veci, ktoré by inak vyhodili, a on im vdýchne nový šat. Alebo presne naopak, na požiadanie, z dreva vystrúha všetko podľa vašich predstáv. Jeho rukopis neprehliadnete, svoje drevené diela označuje starodávnou symbolikou života a rodiny. Akou? Stačí, ak sa, napríklad, prejdete zákutiami Nového Tekova a zistíte sami ...

Rezbár Nagy

viac informácií nájdete
po prečítaní kódu:

Keď sa v krojoch snúbia farby neba, zeme a vína ...

Malebný kraj viničných úbočí s tradičnými hajlokmi. Vôňa pečenej husaciny. Lúbozvučná čilejkárčina. Neopakovateľný folklór a kroj. Kroj, v ktorom sa snúbia farby neba, zeme a vína. To je Tekov, vínorodý, čilejkársky ...

Kedysi vytvárali atmosféru čilejkárskych dedín krojované ženy. Časom sa kroje stali vzácnosťou a tí, ktorí ich nosili denne, žijú už len v spomienkach svojich blízkych. Hoci sláva tekovského kroja obletela svet, ľudí, ktorí mu dokonale rozumejú a uchovávajú jeho „pravosť“, je dnes ako šafranu.

Mikroregión Tekov

Pozornému čitateľovi určite neuniklo slovo „čilejkárčina“. Čo má s Tekovom spoločné? Viac, než by ste čakali. Ide o miestne nárečie, ktorého názov vzišiel zo slov „čilej“ ale-

bo „čil“, po našom: „teraz“. Čilejkári s obľubou používajú „ô“- peknô, milô, dobrô. Domáci vám obyčajne ponúknu „halušky na misky“, nie halušky na miske a ak vás stretnú

na ulici, už aj vyzvedajú: „De si bou? Na, čil' son z roboty prišou...“ Nemožno opomenúť ani slová dávne, zabudnuté: filkaš, krošňa, vercajch, firhang, fruštík, fijok, kasňa, lopov, hajlok ...

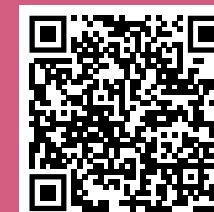
Rázovité nárečie, rovnako ako tekovský kroj, sa dodnes používa iba v deviatich obciach niekdajšej Tekovskej župy: Starý Tekov, Hronské Kľačany, Veľké Kozmálovce, Tlmače, Rybník, Čajkov, Hronské Kosihy, Podlužany a Nová Dedina. Tieto obce, z juhu prirodzene ohraničené riekou Hron a zo severu dávnymi banskými osadami, nesporne vytvorili malú slovenskú raritu - mikroregión Tekov, ucelenú folklórnu oblasť, snáď najmenšiu v krajine. Hoci, aj tu sa mnohé odlišnosti nájdu - v krojoch i v reči.

Kým v Tlmačoch a Rybníku si ženy obliekali prunceľ, v Novej Dedine to bol už bruslík. V Hronských Kľačanoch mohla byť na kroji aj ružová, v Čajkove by „voľačo takó“

nepripustili. Rozdielov bolo viac a aj podľa nich sa čilejkári medzi sebou poznávali. Najparádnejší kroj - najviac zdobený a hrdý - mávali vraj „Čajkovčianke a Novičanke“ (Nová Dedina). Nuž, lebo to boli „Amerikáni“.

Prečítajte si viac o blingáčoch a filigránoch,

ale aj o Petrovi Chvojkovi, ktorý šíje a reštauruje odevy po prečítaní QR kódov.

Kraj na Pohroní

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Tekov
Námestie hrdinov 1
93401 Levice

00421 (0)903 165 776
info@regiontekov.info
www.regiontekov.info

Realizované s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky

 **MINISTERSTVO
DOPRAVY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**DOVOLENKA NA
SLOVENSKU
DOBRY NAPAD**

www.slovakia.travel